

הטעם פרש"י, לפי שמעורב עמו מן הדשן של התרומה, שיש בו מעילה. וריעב"ץ צדד שנלמד הדבר מן הכתוב שקבע לו מקום עם תרומת הדשן.

ומדברי התוס' מבואר שאין מעילה בדשן הפנימי והמנורה אף לאחר שניתן במקום הנחת תרומת הדשן. ועוד כתבו כאן (עפ"י פסחים כו), שמיד אחר שעלתה תמרת הקטורת אין בו מעילה.

ומהתוס' בנבחים (מו. ד"ה ולא) משמע שיש מעילה בדשן הפנימי והמנורה קודם שהוציאורו והניחורו אצל המזבח החיצון, כי עדיין לא נעשתה מצוותו [ועכ"פ איסור הנאה יש מן התורה]. ורק לאחר שהניחורו שם – אין בו מעילה (ואפשר אף מותר בהנאה – ע' בכסף משנה הל' פסוה"מ יט, יג בדעת הראב"ד. וע"ע מנ"ח קמו, טז).

דף יב

יט. האם יש דין מעילה בדברים דלהלן?

א. תורים שלא הגיע זמנם ליקרב, או בני יונה שעבר זמנם; שאר מחוסרי זמן.

ב. חלב המוקדשים וביצי תורים.

ג. הזבל והפרש של בעלי חיים מוקדשין.

א. בני יונה שעבר זמנם – לא נהנים ולא מועלים בהם. ואפילו חלה עליהם קדושה מקודם – פקעה קדושתם.

א. מפרש"י משמע שלדברי עולא יש בהם מעילה דרבנן, כדין קדשים שמתו. והתוס' כתבו

שאפילו מעילה דרבנן אין בהם.

ב. כתב בספר קרן אורה שאם הקדישים לאחר שעבר זמנם, חלה עליהם קדושת דמים ודאי יש

בהם מעילה. ובתוס' לא משמע כן (וכן בלקוטי הלכות).

תורים שלא הגיע זמנם; לדעת חכמים לא נהנים ולא מועלים בהם, ולרבי שמעון – מועלים, לפי שראויים לאחר זמן.

לפרש"י, רבנו גרשום והרא"ש (בשטמ"ק), לחכמים יש בהם מעילה דרבנן, לדברי עולא (או

רבה), ומשלם קרן. והתוס' כתבו שאין מעילה כלל.

שאר מחוסרי זמן; מבואר בגמרא שגם לדברי חכמים קדושים הם ויש בהם מעילה, כדין בעל מום שיש

בו קדושה מפני שראוי לדמיו, בפדיון. ורק בעופות בלבד אמרו חכמים שאין מועלים בהם הואיל ואינם

בני פדיון – לכך אינם בני קדושה במחוסרי זמן.

ב. חלב המוקדשים וביצי תורים; –

בקדשי מזבח שהוקדשו ליקרב בגופם – לא נהנים ולא מועלים, שהרי החלב והביצים אינם ראויים למזבח.

אעפ"י שהחלב אסור בהנאה מדין תורה [ואינו נפדה] – אינו בכלל קדשי ה' (תוס'). ובין חלב

שנוצר בבהמה לאחר שהקדישו בין שנוצר קודם לכן – אסור בהנאה ואין בו מעילה, אך

יתכן שחלב שנוצר בה אח"כ אסור מן התורה ואילו חלב שהיה בה מקודם – מדרבנן. וצ"ע

(עפ"י לקוטי הלכות. וע"ע זרע אברהם יא).

ושאר גידולי הקדש כגון ביצים, יש אומרים שאיסורם מהתורה (עפ"י תורא"ש ב"מ נד: הנצי"ב.

וע' קרן אורה), ויש אומרים מדרבנן (עפ"י רשב"א וריטב"א חולין קלה: ועוד).

הקדיש בהמה ועוף לדמיהם, לקנות מהם דבר הראוי למזבח, או שהקדישם לבדק הבית – יש בהם מעילה (וכדעת ר' יוסי דלהלן שיש מעילה בגידולי הקדש. לקוטי הלכות, עפ"י תמורה לא. וי"א שהכל מודים כאן).

א. מסתימת הדברים נראה שאפילו ביצה שנוצרה ע"י זכר חולין – מועלים בה, ואין לדון מצד 'זה וזה גורם' לפטור – משום שההקדש זכה בביצה שהרי לעולם הביצה שייכת לבעלים של האם. וכיון שמבחינה ממונית שייכת הביצה להקדש לגמרי, יש בה מעילה (עפ"י פרי יצחק ח"א טו).

ב. חלב בהמת קדשי בדק הבית יש לו פדיון שהרי יש בו מעילה וכל שיש בו מעילה יש לו פדיון, ואעפ"י שאין החלב בר 'העמדה והערכה' (עפ"י ירושלמי מע"ש ג, ו וע"ש במפרשים; חזו"א בכורות יח, יז). ויש מי שכתב שלדעת תלמודנו שבהמה טמאה לבדק הבית צריכה העמדה והערכה, אין לחלב פדיון ואעפ"י שיש בו מעילה (עפ"י אור שמח מעילה ה, י).

ג. הובל והפרש של בעלי חיים המוקדשים – לא נהנים ולא מועלים בהם [ואעפ"י שאי אפשר שלא יהא מעט פרש בגופם לעולם, אין הפרש חלק מן הגוף, שהרי הוא בא מן החוץ והולך לו החוצה ובא פרש אחר]. משמע בגמרא וברמב"ם (מעילה ה, ו) שאין חילוק בין קדשי מזבח לקדשי בדק הבית, בין קדושת הגוף לקדושת דמים – לעולם אין מעילה בזבל ובפרש.

[הפרש והזבל, הגזבר מוכרם ודמיהם נופלים ללשכה].

דף יג

כ. א. האם יש מעילה בדברים שאינם ראויים ליקרב על המזבח וגם לא לשימוש בדק הבית בגופם?
 ב. המקדיש בור, אשפה, שובך, אילן, שדה, חורש – האם יש מעילה בתכולתם / בגידוליהם?
 ג. ולדות המוקדשין – האם מותרים לינק מאמותיהן?
 ד. פועל בשדה הקדש – האם הוא זכאי לאכול מפירותיה בשעת עבודתו? וכן השור בדישו?
 ה. הדש בשדה הקדש – האם מעל?
 ו. שרשי אילן הדיוט הבאים בשל הקדש, או להפך, וכן מעין היוצא משדה הקדש – מה דינם?
 ז. מה דין מעילה במים המיועדים לניסוך בחג, ובערבה שהיו זוקפים בצדי המזבח?
 א. מועלים בדברים הראויים למזבח ולא לבדק הבית (כגון יין לנסכים), לבדק הבית ולא למזבח (כגון אבנים), ובדברים שאינם ראויים בגופם לשניהם כגון אשפות, ואינם קדושים אלא לדמיהם (קדשי ה' – ריבה. תורת כהנים).

ב. המקדיש בור מלא מים, אשפה מלאה ובל, שובך מלא יונים, אילן מלא פירות, שדה מלאה עשבים – מועלים בהם ובמה שבתוכם.

המעילה בבור – פרש רבנו תם שתלש ממנו חוליה ונהנה ממנה, אבל לא בהצנעת חפצים, שאין מעילה במחובר. ודלא כפרשב"ם. וכן בשאר דברים, מדובר שנהנה בתלוש. ובמנחת חינוך (קכו, ז ט) דן האם יש איסור הנאה ממחובר מן התורה או מדרבנן.

הקדיש ואחר כך נתמלאו – מועלים בהם ולא במה שבתוכם. רבי יוסי (י"ג: ר' שמעון) אומר: המקדיש אילן או שדה – מועלים בגידוליהם.